

Correctievoorschrift HAVO

2023

tijdvak 2

Nederlands

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Vakspecifieke regels voor de beoordeling

Vanaf examenjaar 2016 wordt in de centrale examens Nederlands havo en vwo als gevolg van het besluit van de toenmalige staatssecretaris de correctheid van het taalgebruik getoetst bij alle antwoorden op open vragen. Voor de beoordeling gelden de volgende vakspecifieke regels:

- 1 De correctheid van het taalgebruik wordt getoetst bij alle antwoorden van de kandidaat op open vragen.
  - Onder incorrect taalgebruik moet worden verstaan: spelfouten (inclusief fouten in de werkwoordspelling) en fouten in de zinsbouw (inclusief verkeerde woordvolgordes en congruentiefouten).
  - Bij open vragen die geen antwoord in een of meerdere volledige zinnen vereisen, wordt alleen de juistheid van de spelling van het antwoord beoordeeld en niet de grammaticaliteit van het antwoord. De reikwijdte van vakspecifieke regel 1 wordt hiermee beperkt.
  - Bij de beoordeling van de spelling dient uitgegaan te worden van de schrijfwijze volgens de *Leidraad bij de Woordenlijst Nederlandse Taal* (het *Groene Boekje*).
  - Zelfstandig gebruik van bijzinnen (als in: "Omdat ...") dient niet fout te worden gerekend.
  - Voor incorrect taalgebruik worden maximaal vier scorepunten in mindering gebracht. Hierbij dient de volgende aftrekgeregeling te worden gehanteerd:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Deze aftrekgeregeling geldt onverkort voor alle kandidaten.
  - In afwijking van Algemene regel 5 geldt voor incorrect taalgebruik dat elke fout binnen een antwoord op een vraag wel afzonderlijk dient te worden aangerekend.
  - De fouten voor incorrect taalgebruik dienen los van de inhoudelijke beoordeling te worden geregistreerd en de daarbij behorende aftrekpunten dienen bij de laatste beoordelingscomponent uit het correctievoorschrift te worden genoteerd.
- 2 Het is kandidaten niet toegestaan telegramstijl te gebruiken bij vragen waarbij in volledige zinnen moet worden geantwoord. Voor een antwoord dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend.
- 3 Voor alle open vragen met een maximumaantal woorden geldt: indien kandidaten een vraag herhalen alvorens zij tot een antwoord komen, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.
- 4 Wanneer een antwoord op een open vraag het maximumaantal woorden overschrijdt, worden alleen de woorden van het antwoord tot het toegestane maximum in de beoordeling betrokken met inachtneming van vakspecifieke regel 3. Spel- en taalfouten in de overschrijding van het maximumaantal woorden tellen dus niet mee.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag die betrekking heeft op de hoofdgedachte van de tekst worden 2 scorepunten toegekend.

Aan het juiste antwoord op de overige meerkeuzevragen wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 Maar ik ben gelukkig en ik ben productief

---

1 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

een van de volgende:

- (Ze wil) het gevoel hebben het goed (genoeg) te doen.
- (Ze wil) niet (voortdurend) het gevoel hebben het niet goed (genoeg) te doen.
- (Ze wil) afstand nemen/hebben van het succes van anderen.
- (Ze wil) trots zijn op haar leven.

Beoordeel de spelling.

2 D 1

3 D 1

4 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Volgens Layard leidt vergelijken ertoe dat mensen nooit echt gelukkig zijn / onvoldoende aandacht hebben voor wat hen zelf gelukkig maakt 1
- Volgens Dekker leidt vergelijken ertoe dat mensen (voortdurend) onrust / honger naar meer ervaren 1

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
5	<p>maximumscore 2</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (alinea) 7: <ul style="list-style-type: none"> – de grootte/samenstelling van de groep waarmee je jezelf vergelijkt – Je kunt jezelf vergelijken met iedereen / meer(dere) mensen / mensen uit een heel ander milieu/een heel andere omgeving / mensen die je niet kent. • (alinea) 8: <ul style="list-style-type: none"> – meer focus op het resultaat dan op het proces – Je ziet alleen de uitkomst / zelden de weg die iemand aflegt (naar resultaten/succes). <p><i>Maximumlengte van het antwoord: 25 woorden. Beoordeel de spelling.</i></p>	<p>1</p> <p>1</p>
6	A	1
7	B	1
8	A	1
9	<p>maximumscore 1</p> <p>“Kwalitatieve banden met anderen leveren meer levensvreugde op dan het nastreven van kwantitatieve successen zoals veel volgers op sociale media.” (regels 211-215)</p> <p><i>Beoordeel de spelling.</i></p>	
10	A	1
11	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is: (het advies) dat je je niet hoeft te haasten / dat niet alles nu/meteen hoeft te gebeuren / dat je op latere leeftijd ook nog kunt leren en carrière kunt maken / dat je jezelf nog een leven lang kunt ontwikkelen</p> <p><i>Opmerking Niet goed: dat je het leven moet zien als één dag.</i></p> <p><i>Beoordeel de spelling.</i></p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:
een van de volgende:

- Volgens tekstfragment 1 kan vergelijken **ook** een positief effect hebben / wordt vergelijken niet alleen als negatief gezien.
- Uit tekst 1 blijkt niet dat vergelijken **ook** een positief effect kan hebben.
- In tekstfragment 1 wordt gesteld dat vergelijken **wel** goed kan zijn.
- In tekst 1 wordt vergelijken **niet** als iets goeds gezien.

*Maximumlengte van het antwoord: 25 woorden.
Beoordeel de spelling en grammatica.*

Opmerking

Uit het antwoord moet het contrast blijken dat tekstfragment 1, in tegenstelling tot de hoofdtekst, wél aangeeft dat het goed kan zijn jezelf met anderen te vergelijken.

13 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Er is sprake van een opwaartse vergelijking, omdat Schneiders zichzelf vergelijkt met iemand die beter presteert dan zij.

*Maximumlengte van het antwoord: 25 woorden.
Beoordeel de spelling en grammatica.*

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als de juiste vergelijking is genoemd en de juiste uitleg is gegeven.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 4

De kern van een goed antwoord is:

argumenten voor	argumenten tegen
(alinea) 6: (Door gebruik van <i>HappyWe</i> hebben mensen) aandacht voor wat hen zelf gelukkig maakt.	(alinea) 6: (Met <i>HappyWe</i> ga je jezelf vergelijken, maar) individuen kunnen nooit echt gelukkig zijn wanneer ze hun eigen geluk vergelijken met wat anderen hebben.
(alinea) 17: Mensen (die <i>HappyWe</i> gebruiken) investeren in kwalitatieve banden met anderen / leggen zich toe op samenwerken met anderen / bouwen vertrouwensbanden op / maken deel uit van een groter geheel.	(alinea) 16: Echt geluk laat zich moeilijk vastleggen (ook niet door een app/ <i>HappyWe</i>). / De vraag is of je geluk wel moet willen vastleggen (met een app/ <i>HappyWe</i>). / <i>HappyWe</i> laat het zoekende gevoel niet zien.

per juist argument (max. één argument per vakje)

1

Beoordeel de spelling.

15 C

2

Tekst 2 Politiek debat hoort juist in de schoolbank

---

16 C

1

17 D

1

18 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Het (ondersteunen van leerlingen bij het leren vormen en geven van hun mening over de politiek) valt niet onder de formele taak van docenten/scholen.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 2

- “(Uit) mijn onderzoek naar scholierenverkiezingen (weet ik dat)” (regels 11-12) 1
- “(Toch vind ik het,) met veel internationale collega-onderzoekers op het gebied van burgerschapsonderwijs” (regels 66-69) 1

Beoordeel de spelling.

20 maximumscore 4

De kern van een goed antwoord is:

<p>standpunt/s Het is (enorm) belangrijk dat er op scholen aandacht is voor politieke meningsvorming.</p>
<p>argument 1/a1 Het hoort bij de kwalificerende taak van het onderwijs.</p>
<p>subargument 1.1/sa1.1 Docenten kunnen (vanuit hun expertise) de leerlingen helpen om zich een geïnformeerde mening te vormen (over de (on)zin, (on)haalbaarheid en (on)rechtsstatelijkheid van voorgenomen beleid van politieke partijen over onderwerpen die hen bezighouden).</p>
<p>argument 2/a2 Het hoort bij de socialiserende taak van het onderwijs.</p>
<p>subargument 2.1 Leerlingen met verschillende politieke kleuren kunnen op school met elkaar stilstaan bij huidige en wenselijke waarden en normen op het gebied van vrijheid van meningsuiting.</p>
<p>argument 3 Het hoort bij de persoonsvormende taak van het onderwijs.</p>
<p>subargument 3.1/sa3.1 Docenten kunnen leerlingen ondersteunen bij het vinden van hun eigen stem (door in gesprek te gaan over zorgen, meningen, twijfels en vragen).</p>

- indien vijf elementen juist 4
- indien vier elementen juist 3
- indien drie elementen juist 2
- indien twee elementen juist 1
- indien minder dan twee elementen juist 0

Beoordeel de spelling en grammatica.

21 D 1

Tekst 3 Laat jongeren eerder meedoen

22 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:
drie van de volgende:

- Jongeren hebben belang bij een groot deel van het beleid.
- Jongeren willen graag betrokken worden bij een groot deel van het beleid.
- De stem van jongeren is onmisbaar.
- Het is relatief eenvoudig te realiseren. / Er is uitsluitend een wijziging van het reglement verzoekschriften en burgerinitiatieven voor nodig. / Er is geen tweederdemeerderheid en/of grondwetswijziging voor nodig.
- Het is in lijn met / wordt dan gelijkgetrokken met de regels voor petitie's.

per juist benoemd element

1

Beoordeel de spelling.

23 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

vorm van politieke participatie	hoe snel / op welke termijn
1a (het ondertekenen en/of indienen van) petitie's (door jongeren onder 18 jaar)	1b is al ingevoerd
2a (het indienen en ondertekenen van) burgerinitiatieven (door zestien- en zeventienjarigen)	2b op korte termijn / kan snel
3a het verlagen van de stemgerechtigde leeftijd (naar 16 jaar)	3b op lange termijn / duurt jaren / is niet direct haalbaar (omdat er een grondwetswijziging voor nodig is)

indien vijf elementen juist

3

indien vier of drie elementen juist

2

indien twee elementen juist

1

indien minder dan twee elementen juist

0

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 1

twee van de volgende:

- “Het is gek dat dit initiatief alleen ondertekend kon worden door mensen die hun schooltijd al achter de rug hadden.” (regels 51-54)
- “Het bizarre is dat jongeren die nog geen achttien jaar zijn, wél gewone petitie mogen ondertekenen en indienen.” (regels 72-75)
- “Het zou logisch zijn om de regels voor burgerinitiatieven gelijk te trekken met die van andere petitie.” (regels 77-79)

Opmerking

Niet goed: “Dat is dan wel weer vastgelegd in de grondwet.” (regels 76-77)

Beoordeel de spelling.

25 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

(Jongeren wordt niet om advies gevraagd, maar) het ging (juist) om een voorstel dat jongeren meer inspraak bedoelde te geven.

Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

26 D

1

Overkoepelende vragen bij tekst 2 (Politiek debat hoort juist in de schoolbank) en tekst 3 (Laat jongeren eerder meedoen)

---

27 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Jongeren zijn verantwoordelijk voor de toekomst van ons land. / De revolutie moet van de nieuwe generatie / vanuit jongeren komen.

Maximumlengte van het antwoord: 15 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

28 maximumscore 2

- **2:** (het) onderwijs / scholen / docenten 1
- **3:** (de) politiek / politici 1

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- een geïnformeerde mening kunnen vormen (over de (on)zin, (on)haalbaarheid en (on)rechtsstatelijkheid van het voorgenomen beleid van politieke partijen over onderwerpen die hen bezighouden) 1
- durven/kunnen aangeven dat je ergens te weinig over weet (om er iets van te vinden) 1

Maximumlengte van het antwoord: 50 woorden.

Beoordeel de spelling.

Opmerkingen

Uit het antwoord bij het eerste bolletje moet blijken dat het gaat om het kunnen vormen van een mening (en niet om het kunnen geven van een mening).

Niet goed: op een respectvolle manier je mening kunnen uiten.

Tekst 4 Ga loten als je iets wil doen aan ongelijkheid

30 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

tekstgedeelte	tussenkopje
alinea 1 en 2	2
alinea 3	1
alinea 4 t/m 6	4
alinea 7 t/m 9	3

- indien vier elementen juist 3
- indien drie elementen juist 2
- indien twee elementen juist 1
- indien minder dan twee elementen juist 0

31 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Het best zou zijn om (de uitslag van) de eindtoets (basisonderwijs) te gebruiken 1
- want die (methode) is objectief / die (methode) kijkt alleen naar expertise / dat is een harde selectiemethode 1

Beoordeel de spelling en grammatica.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

32 maximumscore 2

- 1 hard
- 2 zacht
- 3 hard
- 4 hard

indien vier elementen juist	2
indien drie elementen juist	1
indien minder dan drie elementen juist	0

33 D 1

34 maximumscore 1

“bevoordeling” (regel 11)

Beoordeel de spelling.

35 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

standpunt	Positieve discriminatie is een twijfelachtige oplossing / is niet de ideale oplossing voor discriminatie / is geen geschikte manier om discriminatie tegen te gaan.
argument 1	Het is in strijd met de grondwet.
argument 2	Het werkt (vaak) averechts.
argument 3	Quota (om bepaalde groepen positief te discrimineren) zijn (vaak) onwerkbaar.

indien vier elementen juist	2
indien drie elementen juist	1
indien minder dan drie elementen juist	0

Beoordeel de spelling en grammatica.

36 A 1

37 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

een van de volgende:

- Bij een gewogen loting wordt gekeken naar cijfers / objectieve gegevens / resultaten.
- Met hoge cijfers maak je meer kans om ingeloot te worden.

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

38 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Hij zal het er niet mee eens zijn, omdat (inschatting van) motivatie geen voorspellende/toegevoegde waarde heeft / een zachte selectiemethode is.

Beoordeel de spelling en grammatica.

39 maximumscore 2

De best mogelijke oplossing om bevooroordeling / discriminatie /

ongelijkheid in selectieprocessen (in de samenleving) /

sollicitatiecommissies tegen te gaan, is het toepassen van gewogen loting.

indien drie elementen juist	2
indien twee elementen juist	1
indien minder dan twee elementen juist	0

Beoordeel de spelling en grammatica.

Incorrect taalgebruik

---

40 Regeling met betrekking tot incorrect taalgebruik in de antwoorden op open vragen

Voor incorrect taalgebruik worden maximaal vier scorepunten in mindering gebracht. Hierbij dient de volgende aftrekregeling te worden gehanteerd:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Zie Vakspecifieke regel 1 voor exacte aanwijzingen omtrent aftrek.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 26 juni.

6 Bronvermeldingen

- tekst 1 Raounak Khaddari, Het Parool, 19 juni 2021
- tekst 2 Isolde de Groot, Trouw, 17 maart 2021
- tekst 3 Wouter Ubbink, Trouw, 30 mei 2020
- tekst 4 Han van der Maas, de Volkskrant, 9 juni 2020
- tekstfragment 1 Eva Gabeler, 'Dag perfectie! Hoog tijd voor wat online eerlijkheid',
www.psychologiemagazine.nl
- tekstfragment 2 Ykje Vriesinga, 'Geluk is er om te delen, dus daar is nu een app voor',
NRC, 21 oktober 2021
- tekstfragment 3 Alexandra van Ditmars, 'Loten én selecteren is beter dan loten alleen',
Trouw, 20 februari 2020